

Planprogram för

Horsås trädgårdsstad

Skövde stad, Skövde kommun, Västra Götalands län

Upprättad 2008-05-09
Plan, Bygg o Lantmäterikontoret

Godkänt av kommunfullmäktige 2008-06-16, § 84

Beställare:

Kommunstyrelsen gav 2007-05-28, §104, Kommunstyrelsekontoret i uppdrag att utreda möjligheterna till nybyggnation för permanentboende i Horsåsområdet.

Medverkande

STYRGRUPP:

Ksau

PROJEKTGRUPP:

Maria Palmqvist, Näring- och samhällsbyggnadsenheten (projektledare)

Stig Johansson, Näring- och samhällsbyggnadsenheten

Claes Waxberg, Planavdelningen

Ingemar Frid, Planavdelningen (programförfattare)

Handlingen är framtagen av Plan, Bygg och Lantmäterikontoret under projektledning av Näring- och samhällsbyggnadsenheten. Kommunikation och utbyte av information har kontinuerligt skett med kommunens övriga berörda förvaltningar.

Sammanfattning

I den fördjupade översiktsplanen för Skövde - *Framtidsplan Skövde 2015* - från 2005 utpekas Horsås som den stora expansionsmöjligheten för staden. Syftet med detta planprogram är att utifrån riktlinjerna i *Framtidsplanen* ta fram ett samlat planeringsunderlag för den framtida fysiska planeringen för Horsåsområdet.

Som förebild för gestaltningen av Horsås står den klassiska trädgårdsstaden. Karaktäristiskt för en trädgårdsstad är en småskalig, sammanhållen bebyggelse där gränsen mot omgivningen är så tydlig att området framstår som en sammanhållen enhet. Förutsättningen för den valda stadsmodellen har bl.a. varit områdets topografi, dess kultur- och naturvärden samt läge i staden. Trädgårdsstaden medger även en exploateringsnivå som kan klara de kommunalekonomiska åtaganden det innebär att bygga en helt ny stadsdel.

I Horsås trädgårdsstad planerar vi för totalt ca 1200 bostäder i 1-2½ våningar. Kvarter med små flerfamiljshus blandas med kvarter med radhus, parhus och friliggande hus. Utbyggnadsperioden beräknas pågå fram till år 2025, d.v.s. ca 100 bostäder/år och helt utbyggd bedöms stadsdelen rymma ca 4000 personer. Utöver bostäder ingår ett knappt 30 ha stort verksamhetsområde direkt öster om Östra leden, en fortsättning på det nya handelsområdet vid Stallsiken.

Programförslaget uppfyller antagna politiska mål och bedömning görs att ett genomförande av programförslaget inte medför någon betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken.

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Planförslag - illustration	6
Planförslag	8
Planeringsförutsättningar	13
Samhällskonsekvenser och kommunala mål	16
Miljökonsekvensbeskrivning och miljöbedömning	17
Beslutsprocess och tidplan	21

Inledning

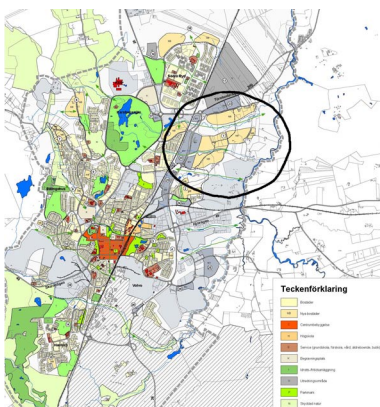
Horsås idag med åker- och betesmarker, äldre gårdar och den slingrande Horsåsvägen.

Programarbetets olika dokument

Programområdet

Utsnitt ur Framtidsplanen från 2005, Horsås markerat i NO

Syfte, mål och huvuddrag

Syftet med planprogrammet är att utifrån riktlinjerna i Framtidsplanen ta fram ett samlat planeringsunderlag för den framtida fysiska planeringen för Horsåsområdet. Ett av kommunfullmäktige godkänt planprogram utgör sedan underlag för kommande detaljplaner inom området där markanvändning, exploateringsnivåer, ansvar etc regleras i detalj.

Programmet beskriver förutsättningarna för att omvandla dagens åkerlandskap till en attraktiv och välfungerande ny stadsdel för boende med den klassiska trädgårdsstaden som förebild. Mellan trädgårdsstaden och Östra leden planeras områden för handel och verksamheter.

Planprogrammet behandlar i huvudsak övergripande frågor såsom lokalisering av bebyggelse, grön- och friytor, val av vägnät och andra infrastrukturlösningar, översiktlig ekonomi etc.

Till planprogrammet hör ett separat kvalitets- och gestaltungsprogram för utformning av gator, parker, naturmark mm. Omfattningen av programarbetet har även lett till att en separat miljökonsekvensbeskrivning (MKB) har upprättats. MKB:n är en del av planhandlingen. Som underlag för dessa handlingar har ett flertal utredningar tagits fram, se sid 21.

Plandata

Programområdet är knappt 175 ha stort och beläget i nordöstra delen av Skövde tätort, öster om östra leden (Rv 26), söder om Gamla Törebodavägen samt norr om Hasslums/Räddningsverkets övningsfält.

Skövde kommun äger merparten av marken, drygt 2/3-delar. Resterande del är fördelat på ett par större och några små privata fastighetsägare.

Gällande planer

För Skövde tätort gäller en fördjupning av översiktsplanen, kallad *Framtidsplan Skövde 2015*, antagen i januari 2005. I denna, liksom den tidigare översiktsplanen (ÖP90), utpekas Horsås som den stora expansionsmöjligheten för Skövde. Framtidsplanen beskriver Horsåsområdet som en ny stadsdel med boende i olika former, service, rekreation och verksamheter. Bebyggelsen ska anpassas efter de naturliga förutsättningarna och bör ges karaktären av trädgårdsstad.

Programområdet berör i nordost en äldre avstyckningsplan från 1947. Direkt väster om Östra leden har det mellan 2006 och 2008 antagits tre detaljplaner för Stallsikens handelsområde.

Befintlig bebyggelse och historia

Horsåsområdet består av delar av gamla Horsås by samt av Kultomtens och Ingebrotomtens.

Horsås by har medeltida anor och omnämns i skriftligt material redan 1356. Förleden i namnet är det fornsvenska ordet *hors* som betyder häst. Från mitten av 1500-talet t.o.m. storskiftet (1784) bestod byn i huvudsak av fem enheter; Nolgården, Sörgården, Kablagården, Kvarnegården och Esbjörn Vilskmansgård (senare Lassagården). Efter laga skiftet (1827) delades byn upp och gårdarna flyttade ut och kvar i byn blir endast en av enheterna på Nolgården (idag Horsås gård), Lassagården samt Kablagården. I och med laga skiftet påbörjas en period med omfattande uppodling av de gamla ängs- och hagmarkerna som sedan fortsätter under 1800- och 1900-talet.

Kultomtens och Ingebrotomtens omnämns för första gången i jordeboken 1611. Kultomtens låg då lite söder om dagens läge och med tillfartsväg västerifrån. På den häradsekonomiska kartan från slutet av 1800-talet har Kultomtens fått sitt nuvarande gårdsläge med tillfartsväg - allé - från landsvägen i norr.

På storskifteskartan från 1796 finns endast ett torp på Ingebrotomtens och den uppodlade marken bestod av långsmala skiften. I slutet av 1800-talet är Ingebrotomtens bebyggd med två gårdsenheter och mer av den tidigare ängsmarken är nu uppodlad.

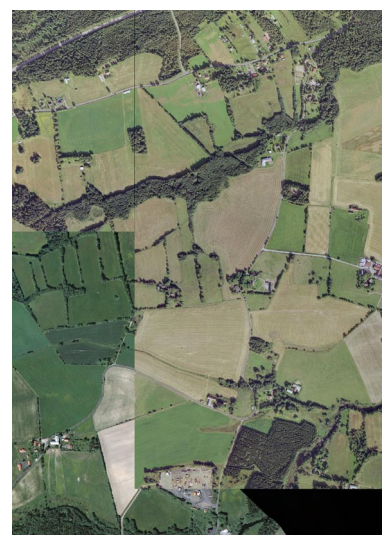
Idag är större delen av programområdet uppodlat och brukat av arrendatorer. Inom planområdet finns endast bebodda enheter i den nordöstra delen i form av villabebyggelse kring Aspelund och bevarad gårdsmiljö på Kvarngården. Mangårdsbyggnad och ekonomibygnader finns kvar på Kultomtens men används idag som ridskola. Tack vare ridskoleverksamheten rymmer Kultomtens fortfarande hagmark med rester av ängsbiotoper i form av stora ekar och hasselsnår. Södergården är förfallen (ska rivas) och gårdsbebyggelsen på Ingebrotomtens är nedbränd och riven, men tomternas läge framträder ännu i form av fruktträd och trädgårdsväxter etc.

Storskifteskarta över Horsås by från 1784. Ösan utgör byns östra gräns. Långa odlingtegar centralt i området omgivna av ängs- och hagmarker.

Horsåsvägens dragning överensstämmer med dagens.

Källa: Västergötlands museum

Ortofoto över dagens Horsås där man ser att större delen idag består av uppodlad åkermark. Gamla skiftesgränser anas i mitten av fotot.

Planförslag - illustration

På åsen mellan Mellomkvarnsbäcken och Törebodavägen föreslås bostadsbebyggelse kring den gamla Ingebrotomten. Allén och fornlämningen centralt i området ska beaktas.

Kring Mellomkvarnsbäcken råder strandskydd. Dalgången har stora naturvärden och lämnas fredad från exploatering.

Området kring ridskolans beteshagar förelås fortsatt vara utredningsområde. Området skulle kunna lämpa sig för både bostäder och/eller service/verksamhet knuten till bostadsområdena.

Ridskoleverksamheten på Kulttomten ersätts med nytt verksamhetsområde. Vald utformning och användning av området bör stödja befintlig struktur och befintliga naturvärden, exempelvis allén, bör bevaras.

Närmast Östra leden planeras för en expansion av Stallsikens handels- och verksamhetsområde. Här finns goda exponeringsmöjligheter och bra angöring till Östra leden.

Verksamhetskvarteren närmast bostadsbebyggelsen bör reserveras för service och verksamheter som kan riktas mot bostadsområdena, exempelvis närbutik etc.

Cirkulationsplatsen vid Östra leden blir den huvudsakliga yttre entrén till Horsås trädgårdsstad. Härifrån har man utblickar över den planerade bebyggelsen mot jordbrukslandskapet.

Här, högt och i svagt böljande terräng, planeras etapp 1 i Horsås trädgårdsstad. Ca 200 bostäder i lägenheter, radhus, parhus och friliggande villor och med planerad byggstart hösten 2009

Ny väg mellan Horsåsvägen och den nya huvudgatan

En ny huvudgata genom programområdet anläggs mellan Törebodavägen i norr till Stallsikens cirkulationsplats i sydväst. Skyltad hastighet om 50 km/h. Gatan ges en utformning, geometri och bredd etc som ska resultera i att den inte nyttjas för genomfartstrafik.

En allmän promenadstig i skogsbrynet norr om Mellomkvarnsbäcken ökar tillgängligheten till dalgången.

Kvarvarande åkermark ska hävdas för att inte dagens vackra skogsbryn ska riskera att förbuskar. Skötselplaner för dess gröna "mellanrum" ska upprättas.

Horsås centrala delar föreslås bebyggas med en något högre exploateringsgrad, d.v.s. lite fler kvarter med låga flerbildhus än i den övriga trädgårdsstaden.

Området kring Södergården föreslås reserveras för en stadslekpark med plats för spontanidrott mm.

Mitt på den åsen, och närmaste granne med områdets fina kultur- och naturvärden, placeras "skoltomten", med plats för förskola och ev. ny grundskola för de yngre åldrarna.

För att öka tillgängligheten och länka samman bostadsområdena föreslås en trädplanterad huvudgata (2) genom och mellan dessa. Den i huvudsak dubbelsidigt trädplanterade gatan, utgör en ny "grön väv" i landskapet.

Den gamla Horsåsvägen sträckning lämnas orörd och fortsätter att fungera som tillfart till befintliga gårdar och boningshus. Vägen förses med kopplingar från de nya bostadsområdena och kan därmed bli ett trivsamt alternativ för promenader ut och runt i det omgivande kulturlandskapet.

Planförslag

Åkervägen i Enskede, Stockholm. En av den svenska trädgårdsstadens klassiska förebilder.

Amhult på Hisingen i Göteborg är ett av de områden som på senare tid planerats med trädgårdsstaden som förebild.

Trädplanterade gator som kantas av en småskalig bebyggelse i 1-2½ våningar. Illustration av CH-Arkitekter

Utsnitt ur en tänkt etapp 1 illustrerar målet om ett boende i olika bostadstyper. Förskoletomt uppe till vänster.

Plan- och gestaltningsidé

Den klassiska trädgårdsstaden står som förebild för gestaltningen av Horsås. Avsikten är att förena de stadsmässiga kvalitéerna i den klassiska trädgårdsstaden med moderna lösningar för trafik och parkering i samspel med områdets kultur- och naturvärden. Förebilderna är flera; Enskede och Äppelviken i Stockholm, Landala egna hem, Änggården och det nyligen byggda Amhult i Göteborg är några av dem. Det som förenar dessa och som utgör grundläggande kriterier för en trädgårdsstad är:

- traditionella gator, torg och platser
- måttlig täthet
- bebyggelse huvudsakligen i två, högst tre våningar
- husplacering nära gatulivet, ev. med grunda förgårdar
- trädgårdar till alla hus

Karaktäristiskt för en trädgårdsstad är en småskalig, sammanhållen bebyggelse där gränsen mot omgivningen är så tydlig att området framstår som en sammanhållen enhet. Trädgårdsstadens inre kvartersstruktur har också tydlig gräns mellan den offentliga gatan, torget, parken etc och de privata tomterna. I det särskilt framtagna kvalitets- och gestaltningsprogram som följer med planprogrammet finns mer att läsa om trädgårdsstadens historia, idéer, kriterier och kvaliteter mm.

Bostäder

I Horsås trädgårdsstad planerar vi för totalt ca 1.200 bostäder i 1-2½ våningar. Kvarter med små flerfamiljshus blandas med kvarter med radhus, parhus och friliggande hus. Föreslagen fördelning är ca 50% i flerbostadshus och ca 50% i övriga kategorier. Målsättningen är även att alla upplåtelseformer (hyresrätt, bostadsrätt, eget ägande etc) ska finnas representerat i alla typer av boende. Detta underlättar möjlighet för alla att bosätta och leva kvar hela livet Horsås och reducera risken för segregation mm.

1200 bostäder med denna typ av blandad bebyggelse ger en exploateringsgrad på ca 0,2-0,3. På områdesnivå är detta 2-3 gånger tätare än en renodlad villabebyggelse och jämförbart med Södra Ryd. Exploateringsgraden är en förutsättning för att uppnå den täthet - stadsmässighet - som en trädgårdsstad behöver och en ekonomisk förutsättning för att klara av de kommunalekonomiska investeringar i form av markköp, gator, VA etc som måste till för att öppna upp området.

Utbyggnaden ska ske med en väl avvägd etappindelning, i huvudsak från söder och norrut, där varje etapp innehåller mellan 100-200 bostäder. Målsättningen är också att varje etapp (bostadsgrupp) ska innehålla alla boendetyper.

Verksamheter

Närmast Östra leden planeras för expansion av Stallsikens handels- och verksamhetsområde. De tre delområdena, från Kulttomten i norr ner till cirkulationsplatsen, är tillsammans mellan 25-30 ha stort och rymmer totalt ca 75.000 kvm byggnadsarea. Exponeringsmöjligheterna mot Östra leden är bra och möjligheterna att snabbt ta sig ut på Östra leden är goda. Önskvärt innehåll är handel (dock ej storskalig dagligvaruhandel), kontor, service, idrott/rekreation, lager och mindre verksamheter med tillverkning fördelade på lämpligt sätt inom delområdena. För mycket handel, som är den verksamhet som genererar mest trafik, kan ge trafikproblem i knutpunkterna med Östra leden och på angränsande vägnät. En intern vägförbindelse mellan delområdena bedöms som nödvändig (se vidare under *Trafik* på nästa sida). Utformningen och val av nya verksamheter på Kulttomten bör stödja befintlig struktur bl.a. för att bevara befintliga naturvärden (allé, vårdträd mm).

Avsikten är även att mindre verksamheter med liten omgivningspåverkan (lokal service, hantverk etc) ska kunna rymmas inom bostadskvarteren. Vid detaljplanläggningen ska ambitionen därför vara att hålla öppet för att kunna integrera denna typ av verksamheter bland bostadsbebyggelsen.

Fritid, Social och kommersiell service

Målsättningen är att förskolor etableras alteftersom bostäderna byggs för att göra områdena attraktiva. Inledningsvis kommer dock förskolorna i Ryd och Lunden att nyttjas. Tre områden utpekade för skoländamål. Den centrala av dessa tre platser, som ligger högt mitt på åsen, rymmer även möjligheten att etablera en tidigareskola för de lägre årskurserna. Eleverna i grundskolans senare del kommer därefter hänvisas till Lunden eller Rydskolan. Gångavståndet till Lundensskolan är ca 1,5-2,5 km och till Rydskolan ca 2-3 km. Området kring Södergården avsätts för stadsdelslek och spontanidrott. De östra delarna av Kulttomten lämpar sig för en lokal idrottsanläggning med fullstor bollplan, 7-mannaplaner, kansli etc.

Närmaste kommersiella service finns idag på Norrmalm med ICA Maxi och Coop Forum mm (avstånd 1,5 - 3 km). Samtidigt pågår utbyggnaden av Stallsikens handelsområde väster om Östra leden dit mycket av den nya sällanköpshandeln i Skövde kommer att lokalisera sig. Som beskrivits ovan under *verksamheter* så finns också möjligheten för handelsområdet att expandera över Östra leden. De kvarter som ligger närmast bostadsgrupperna bör reserveras för verksamheter och handel som främst eller delvis är riktad mot de nya bostäderna.

Utredningsområde

Öster Kulttomten finns ett ca 4 ha stort område som idag används som hagmark för ridskolan. Området skulle kunna lämpa sig för bostäder (ca 100 lgh) och/eller service/verksamheter knuten till de nya bostadsområdena i öster.

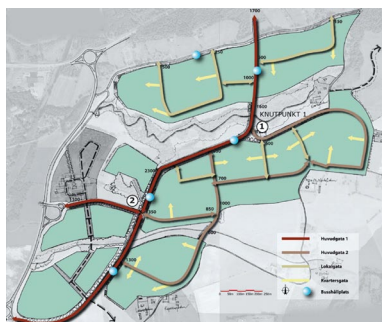
De västra delarna av verksamhetsområdet lämpar sig för verksamheter med annonseringsbehov mot rv 26 och som kan hantera buller- och riskfrågorna.

De östra delarna av området bör främst reserveras för verksamheter som helt eller delvis riktar sig till den nya stadsdelen.

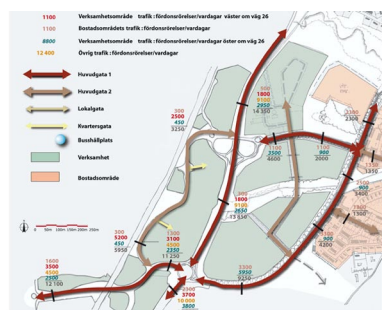
De östra delarna av Kulttomten (rött) kan exempelvis inrymma en idrottsanläggning för stadsdelen. De mellersta och södra delarna (gula) kan innehålla mindre dagligvaruhandel, service och kontor.

Utredningsområdet mellan Kulttomten och trädgårdsstaden.

Huvudstruktur över det föreslagna trafiksystemet.

Bedömning av trafikflöden genererade av bostäder och verksamhetsområdet innehållandes 40% handel.

Illustration av Ramböll.

Större bilder finns att tillgå i det Trafik-PM som Ramböll tagit fram på uppdrag av Skövde kommun.

Mötet med trädgårdsstaden efter Stallsikens cirkulationsplats.
Illustration av CH-arkitekter.

Huvudgata 2 inom och mellan bostadsområdena.
Illustration av CH-arkitekter.

Trafik

En ny huvudgata (huvudgata 1) med skyltad hastighet om 50 km/h matar de nya bostads- och verksamhetsområdena inom programområdet. Denna ansluter till Stallsikens cirkulationsplats i söder, en ny planfri passage över Östra leden i väster vid Kultomten samt till Törebodavägen (väg 200) i norr. Bostadsområdena ges sedan en gatustruktur och hierarki i tre nivåer där en trädplanterad huvudgata (huvudgata 2) löper igenom och förbinder delområdena med varandra. Från denna utgår sedan lokal- och kvartersgator inom varje bostadsgrupp, se figur till vänster. I kvalitets- och gestaltningsprogrammet ges en utförligare beskrivning av dessa gatutyper. Huvudgata 1 förutsätts när området är fullt utbyggt att trafikeras med som mest ca 4 200 fordon per årsmedeldygn förbi bostadsbebyggelsen, av vilka 5% bedöms vara tung trafik, i huvudsak i form av leveranser till bostäder och sophämtning etc.

En ny vägförbindelse mellan huvudgata 1 och Horsåsvägen föreslås väster om Lassagården.

Verksamhetsområdet mellan bostadsbebyggelsen och Östra leden föreslås innehålla handel, kontor, service, lager och mindre verksamheter med tillverkning. De tre delområdena förbinds av en intern gata som bedöms nödvändig för att inte huvudgatan utanför bostadsområdena ska drabbas av dess trafikflöde. En interngata fungerar som "rygggrad" att samla verksamheterna, in-/utfarter etc kring. Det gynnar även exempelvis handeln att kanalisera trafikflödet längs en axel dit entréer mm förläggs.

Ramböll har studerat tre olika scenarier för fördelning av verksamhetstyperna med avseende på den trafikallstring de genererar samt kapacitetstaket för befintliga och planerade anläggningar på Östra leden mm. Maxalternativet med en fördelning om 40% handel, 30% kontor och 30% övrigt innebär så stora trafikflöden in/ut i Stallsikens cirkulationsplats att denna bl.a. måste utöka antalet körfält. Ramböll rekommenderar att den övergripande trafiknätsanalysen fördjupas och utredningsområdet utvidgas för att även utvärdera konsekvenserna av olika scenarier på makronivå för trafikfördelningen inom Skövde. Fördelning av verksamhetstyperna ska studeras vidare.

Kollektivtrafik

Avsikten är att från första etappen försörja området med kollektivtrafik. Busshållplatser föreslås på fyra ställen längs huvudgata 1 mellan Stallsikens cirkulationsplats och Törebodavägen samt ett läge på Gamla Törebodavägen. Hållplatserna föreslås utformas hastighetsdämpande för att skapa bästa förutsättningar för trafiksäkerhet och stödja ambitionen att undvika genomfartstrafik genom Horsås.

Gång- och cykelförbindelse

Längs huvudgata 1 anläggs en separerad gång- och cykelväg. I väster, mot Skövde, finns tre planskilda passager med Östra

leden (vid Gamla Törebodavägen, vid Kultomtten samt vid Stallsikens cirkulationsplats. Utifrån dessa leder bra och trafiksäkra kopplingar mot centrum, KSS, S Ryd m.fl. stadsdelar inom Skövde. Inom bostadsgrupperna föreslås genomgående gator med blandtrafik, oftast med trottoarer för gångtrafik.

Landskapsbild och Grönstruktur

Ambitionen med programförslaget är att stärka den rådande väst-östliga riktning i landskapet, se flygbild till höger. Föreslagna bebyggelse placeras därför i huvudsak på de tre åsarna mellan dalgångarna, varav Mellomkvarnsbäcken är den största och viktigaste. Runt Mellomkvarnsbäcken, som fortsatt utgör den största gröna korridoren genom området, finns också de största naturvärdena i form av sumpskog dominerat av klubb-al. Programförslaget inkräktar på något på det strandskydd om 100 meter som generellt råder kring bäcken. De berörda delarna är dock idag uteslutande åkermark utan några direkta naturvärden. I övrigt har målet varit att spara så mycket som möjligt av befintliga naturvärden och infoga detta bland bebyggelsen. En ny grön väv - de trädplanterade huvudgatorna - införs i landskapet.

Åker- och betesmark som blir kvar mellan den föreslagna bebyggelsen naturmarken måste hävdas för att inte dagens vackra skogsbryn ska förbuskas. Avsikten är att man senast i anslutning till upprättande av angränsande detaljplaner tar fram skötselprogram för dessa ytor.

Teknisk försörjning

Spillvatten

Enligt en översiktlig VA-utredning föreslås att de olika delområdena ansluts via självfallsledningar till ett antal spillvattenpumpstationer. Dessa placeras så att flexibilitet fås med tanke på trädgårdsstadens framtida etapputbyggnader.

Vatten

En ny vattenmatning öster om stambanan i syd-nordlig riktning mellan Stallsiken och Ryd kommer att vara grunden för vattenförsörjningen inom området. Från denna huvudledning förgrenas ett ringmatningsnät i takt med att delområdena byggs ut. I den översiktliga VA-utredningen som gjorts indikeras att exploateringen av Horsås trädgårdsstad troligen medför att nuvarande reservoarkapacitet (Åsen) behöver utökas. Områden belägna under nivån ca: +120 m.ö.h. måste förses med tryckreducering. Reservattentakten vid Aspö bedöms i dagsläget klara behovet för utbyggnaden av Horsås trädgårdsstad.

Dagvatten

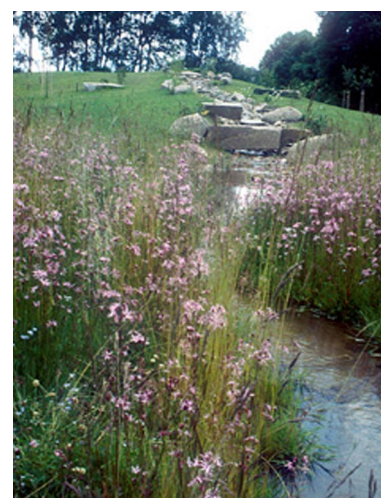
Området ska utformas enligt kommunens dagvattenpolicy vilket bl.a. innebär lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) i så stor utsträckning som möjligt. Naturliga diken och bäckravinerna ska bevaras. I nära anslutning utmed dessa ska utrymme för utjämnings- och/eller oljeavskiljningsdammar finnas.

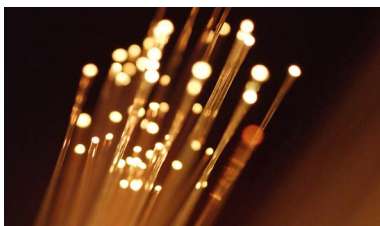
Flygbild över Horsås. Röda områden anger dagens samlade bebyggelse och pilarna anger åsarnas riktning i landskapet.

Områden kring sparade åkerholmar och skogsbryn bör fortsatt hävdas för att undvika förbuskning.

Dagvattenhantering som naturligt inslag, exempel från Kristianstad

*Planeringen bör hålla öppet för utnyttjande olika energislag och framtida lösningar för uppvärmningen.
(Ved är dock inte ett av dessa.)*

Del av illustrationsplanen med etapp 1 markerad.

Datamodell över del av etapp 1. Fågelperspektiv från väster. Illustration av CH-arkitekter (från samrådet).

El- och tele

Området avses anslutas till Skövde elnät respektive Skövde fibernät.

Uppvärmning

Ett underlagsmaterial har tagits fram för planeringen av Horsås av kommunens energirådgivare. Med anledning av den relativt långa utbyggnadsperioden och snabba teknikutvecklingen är det viktigt att inte låsa sig för de alternativ som för tillfället ter sig mest lämpliga utan planera för att nya förutsättningar kan uppstå och nya fördelaktiga alternativ kan finnas inom en näraliggande framtid.

Underlaget anger dock några grundläggande faktorer som bör tas med i planeringen av den nya stadsdelen:

- Krav på husens klimatskal om ett högsta energibehov för värme, vatten och driftel på 75 kWh per kvm/år.
- Krav på vattenburna värmesystem i byggnaderna för att hålla öppet för många alternativa uppvärmningsformer.
- Fjärrvärmeledningar förläggs i området från start så att fjärrvärme kan erbjudas som uppvärmningsalternativ.
- Ha i åtanke att mikrokraftvärme och bränsleceller kan finnas tillgängliga för installation i villor inom en inte alltför avlägsen framtid.

Med utgångspunkt i bl.a. detta har diskussion med representanter för Skövde Värmeverk AB resulterat i beslut att dra fram fjärrvärme till första etappen. En utvärdering av denna får sedan visa hur man bör gå vidare.

Genomförande

Utbyggnadsperioden beräknas bli 12-15 år med ca 100 bostäder/år. Avsikten är en etappvis utbyggnad med väl definierade etapper om ca 100-200 bostäder. Det är viktigt att den relativt långa genomförandetiden inte innebär att hela Horsås upplevs som en byggarbetsplats, utan att man kan bo och verka i stadsdelens olika delar medan den successivt byggs ut.

En första etapp om ca 200 bostäder planeras i områdets södra del, direkt efter Stallsikens cirkulationsplats. Etapp 1 ska innehålla alla önskade boendetyper, med en beräknad fördelning av bostadslägenheterna om 25% i flerfamiljshus, 25% i radhus och 50% i parhus och friliggande hus.

Tidplan

Efter kommunfullmäktiges godkännande av planprogrammet i juni 2008 startar detaljplanearbete för etapp 1, se illustrationer till vänster. Detaljplanearbetet för etapp 1 beräknas pågå t.o.m. vintern/våren 2009. Parallellt med detta byggs första delen av huvudvägen från cirkulationsplatsen fram till etapp 1. Hösten 2009 beräknas sedan de första byggklara tomterna kunna bebyggas.

Planeringsförutsättningar

Nedan beskrivs kortfattat de viktigaste förutsättningarna för planeringen av Horsås trädgårdsstad. För mera utförliga beskrivningar och konsekvenser av programförslaget se den miljökonsekvensbeskrivning som ingår i programarbetet och som sammanfattas på sidorna 17-20 i detta program.

Riksintressen

Programområdet innehåller inga utpekade riksintressen. Direkt västerut finns dock både Östra leden (Rv 26) och Västra stambanan som båda är av riksintresse för kommunikation.

Mark och Vegetation

Programområdet ligger relativt högt och har utgjorts av ett äldre småkuperat odlingslandskap med ängs- och hagmarker men som genom skiften och rationellt bruk successivt omvandlats till mer extensivt jordbruk. Rester av det äldre bruket återfinns i form av stenmurar, alléer och åkerholmar mm. Dessa och den naturbetesmark som återfinns öster om Kultomtens är de områden som bl.a. utpekats som värdefulla naturmiljöer i det kommunala naturvårdsprogrammet och de olika inventeringar som gjorts i anslutning till programarbetet. Läs mer om dessa nedan.

Naturvårdsprogram och inventeringar

I det kommunala naturvårdsprogrammet finns två objekt upptagna inom programområdet. Det är miljön kring Mellomkvarnsbäcken (klass 3), som även finns med i lövskogsinventeringen, samt tre randmoräner i området (klass 2). Objekten i naturvårdsprogrammet är klassade i en fyrgradig skala där klass 1 anger högst naturvärde.

För att ytterligare fördjupa kunskapen kring områdets naturvärden har en naturinventering genomförts under 2006-2007. Objekt som särskilt lyfts fram i naturinventeringen är *Mellomkvarnsbäcken* som hyser öring och omges av sumpskog dominerad av klibbal med inslag av bl.a. gråal, alm och lönn. I sumpskogen finns även några signalarter som skärmstarr, lönnlav, strutbräken och glansfläck. Vidare lyfts *naturbetesmark öster om Kultomtens* fram p.g.a. den örtflora och grövre björkar som finns där samt ett område i nordvästra delen, kring *Ingebrotomtens*, där det finns två områden med ädellövbryn och en allé med ädellöv. Båda objekten innehåller ett flertal äldre träd. I övrigt finns ett antal lövbårder, dungar och åkerrennar med visst naturvärde inom programområdet.

Biotopskydd

Stenmurar, odlingsrösen och åkerholmar m.fl. omfattas av biotopskydd enligt 7 kap. 11 § MB, vilket innebär att det krävs dispens från länsstyrelsen för åtgärder som påverkar dessa naturmiljöer. En kartering/inventering av ska tas fram som underlag för detaljplanearbetet.

Järnvägen är tillsammans med Östra leden riksintressen för kommunikation.

Typisk bild över dagens jordbrukslandskap i Horsås.

Mellomkvarnsbäcken som hyser öring och omges av sumpskog liksom...

...allén upp mot Ingebrotomtens har ett dokumenterat naturvärde.

Miljöstörningar och risker

Trafiken, både den befintliga och den som genereras av programförslaget, ger upphov till störningar, främst i form av buller. De av Naturvårdsverket uppsatta och av riksdagen antagna riktvärden för vägtrafikbuller gentemot bostäder och andra verksamheter avses följas. Det kan dock bli nödvändigt att i vissa lägen använda de mindre avsteg från dessa riktlinjer som under särskilda förutsättningar kan praktiseras.

Östra leden (Rv 26) och Västra stambanan är primärleder och Törebodavägen (väg 200) är sekundärled för transporter av farligt gods. Riktlinjerna angivna i Framtidsplanen för avstånd mot planerad bostadsbebyggelse (>100 m) och för verksamheter (>50 m) bedöms innehållas i programförslaget. En bedömning utifrån platsens enskilda förutsättningar i enlighet med länsstyrelsens riskpolicy ska även vidtas i kommande detaljplanarbeten.

Ridskoleverksamheten på Kultomten, som omfattar ett 50-tal hästar, ligger inom programområdet direkt väster om den huvudgata som gränsar mot den nya bostadsbebyggelsen. I anslutning till programområdet finns även två gårdar med djurhållning. Troentorp, ca 300 m söder om programområdet, har köttdjur om ca 100 djurenheter. Nolgården, ca 400 m österut, har mjölkkor med färre än 100 enheter. Boverkets skrift "Bättre plats för arbete" (1995) anger riktvärden för skyddsavstånd till nya bostäder på 500 meter kring gård med djurhållning. Senare undersökningar redovisar kortare skyddsavstånd. Lokala förutsättningar såsom omfattning av djurhållningen, typ av gödsel (gris-häst-nöt, blöt-fast etc), hur hantering och lagring av gödsel sker, terräng, vegetation, förhärskande vindriktning etc bedöms påverka en reducering av skyddsavståndet positivt. Mer platsspecifika skyddsavstånd och lämpliga åtgärder med hänsyn till närheten till bostäder ska redovisas i de påföljande detaljplanarbetena.

Ridskolans små utvecklingsmöjligheter på platsen och dess möjliga påverkan (allergener, lukt mm) på lokaliseringen av bostäderna har dock resulterat i beslut att flytta verksamheten. Diskussioner mellan kommunen och ridskolan om lämplig alternativ lokaliserings pågår.

Programområdet gränsar i sydöst till Räddningsskolans skyddsområde. Gränsen är framtagen i samråd med Räddningsskolan och med förutsättningen om bostadsbyggnation norr om densamma.

Enligt de geotekniska undersökningar som gjorts (Bygg- och Geokonsult AB, 2007-12-20) klassas marken som lågradonmark. Inga särskilda åtgärder behöver därför vidtas vid byggnationen. Enligt samma utredning bör risken för skred beaktas och fortsatt utredas inom ett mindre område i den södra delen där nya bostäder planeras. Vidare är Mellomkvarnsbäckens ravin upptagen som skredbenägen i SGI:s inventeringar.

Avståndet mellan planerade bostads-/verksamhetsområden och transporter med farligt gods på Östra leden är betryggande.

Närheten till djurhållningen på bl.a. Troentorp ska studeras i fortsatta planarbetet.

Ridskolan avses på sikt flytta från Kultomten.

Skyddsområdet kring Räddningsskolans övningsområde har fått utgöra planområdets gräns i sydost. Bild från Horsåsvägen.

Samhällskonsekvenser och kommunala mål

Bostadspolitiskt mål

Framtidsplanen anger att Skövde år 2015 ska ha en planberedskap för 55.000 invånare och att Skövde ska erbjuda boende i attraktiva områden med goda förutsättningar för alla boendeformer. I samma plan bedöms Horsås rymma en befolkning på 2.500-3.000 personer. Befolkningsmålet är enligt kommunens verksamhetsplan en ökning med ca 300 personer per år. Det bostadspolitiska målet är en utbyggnad av ca 200 bostäder per år för hela Skövde.

Målet med planeringen av Horsås trädgårdsstad är att området ska klara halva det bostadspolitiska målet, d.v.s. ca 100 bostäder per år. Med en utbyggnadperiod på 12-15 år, till år 2025, bedöms de 1200 nya bostäderna i Horsås trädgårdsstad rymma ca 3500-4000 personer och uppfyller därmed både målen i Framtidsplanen och kommunens verksamhetsplan. Trädgårdsstadens innehåll med en blandning av olika bostadstyper och upplåtelseformer motverkar segregation och uppfyller målet i Framtidsplanen.

Kommunal och kommersiell service

Ett mål i Framtidsplanen är att vid planering av nya bostadsområden ska tillgång till förskola och grundskola beaktas liksom mark för framtida behov av primärvård. När det gäller kommersiell service anger Framtidsplanen bl.a. som mål att nyetablering av livsmedelsbutiker bör om möjligt ske inom eller nära bostadsområden. Vidare står bl.a. att ytterligare expansion av volymhandeln kan ske i Stallsiken och att möjligheten att nå handelsområdena med kollektivtrafik bör beaktas.

Programförslaget redovisar mark för att successivt förse Horsås med förskolor och har avsatt en större tomt (ca 5ha) för en grundskola. Gångavståndet (1,5 - 3km) till befintliga grundskolor i närområdet är samtidigt acceptabla. Det utpekade utredningsområdet, öster om Kultomtens, skulle mycket väl lämpa sig för något service-/kategoriboende och/eller social service. Även inom utpekade bostadskvarter ryms denna möjlighet. Inom planerat verksamhetsområdet anger programmet att ett par kvarter närmast bostadsbebyggelsen bör reserveras för verksamheter och handel som främst eller delvis är riktad mot de nya bostäderna. Förutsättningarna för att uppnå de kommunala målen enligt ovan bedöms därför som goda.

Natur, Kultur, fritid och idrott

Framtidsplanen anger bl.a. att Natur- och kulturarvet ska ses som en tillgång för kommunens utveckling och att gröna stråk ska binda samman tätortens bostadsområden. Vidare anges att man vid planering av nya bostadsområden, och särskilt i Horsås, ska avsätta ytor för näridrottsplatser för spontanidrott.

Programförslaget bedöms uppfylla alla ovanstående mål. De oexploaterade dalgångarna fungerar som grönstråk för både växter, djur och människor att röra sig i. Även stora delar av den centrala åsen, där de flesta av kulturvärdena finns, lämnas obebyggd och runt Södergården finns utrymme för en stadsdelslekpark med plats för spontanidrott. I de östra delarna av Kultomtens finns möjlighet att inrymma en större idrottsplats med en fullstor bollplan och några 7-mannaplaner mm.

Ekonomi

Huvuddelen av markbehovet är kommunens mark men en mindre del måste förvärvas. Investeringar såsom övergripande infrastruktur, flytt av ridskolan samt service i form av förskolor erfordras. Övriga kostnader täcks av tomtförsäljning. Framtida drift och underhållskostnader bedöms översiktligt vara jämförbara med större grupphusområden.

Miljökonsekvensbeskrivning och miljöbedömning

Enligt plan- och bygglagen (PBL 5:18) ska en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) upprättas om ett program eller en detaljplan medger en användning av mark eller byggnader eller andra anläggningar som innebär betydande påverkan på miljön, hälsan eller hushållning med naturresurser. Enligt andra stycket, samma lag och paragraf, anges att även bestämmelserna i miljöbalkens 6 kap. 11-18 och 22 §§ ska tillämpas om programmet eller planens genomförande antas medföra en betydande miljöpåverkan.

Kommunen har i samråd med länsstyrelsen i Västra Götaland gjort bedömningen att genomförande av intentionerna i planprogrammet kan medföra betydande miljöpåverkan. Kommunen har därför låtit Flygfältsbyrån i Göteborg upprätta en separat MKB för programmet (samrådshandling). Arbetet med MKB och planprogram har pågått parallellt och uppgifter som framkommit under MKB-arbetet har därmed kunnat påverka utformningen av programförslaget.

MKB-arbetet har fokuserat på bevarandeintressen såsom landskapsbild, naturmiljö, kulturmiljö samt rekreation och friluftsliv. Därutöver behandlas påverkan på hälsa och säkerhet samt naturresurser med avseende på kringliggande verksamheter såsom befintliga och planerade vägar, räddningsskolan samt enheter med djurhållning etc.

Med förutsättningen att förslagna åtgärder följs gör kommunen bedömningen att ett genomförande av programförslaget inte medför någon betydande miljöpåverkan enligt miljöbalken. En målsättning är samtidigt att ställa kravet ”ju närmre desto bättre”. Detta innebär att där man bygger nära ett annat intresse, exempelvis en värdefull kulturmiljö, så måste man tillföra skönhetsvärden och förbättra tillgänglighet mm till den skyddsvärda platsen.

En sammanfattning av miljökonsekvensbeskrivningen och dess förslag till åtgärder redovisas nedan (sid 17-20).

Landskapsbild/Stadsbild

Programmet innebär en stor förändring av områdets markanvändning och det ger även konsekvenser för hur området uppfattas från omgivningarna. Den relativt låga exploatering med trädgårdsstaden som förebild ger dock förutsättningar att bibehålla en stor del av landskapets skala, former och strukturer.

Förslag till åtgärder

I det fortsatta arbetet är det framför allt viktigt att gestaltningen av området inriktas på att bibehålla landsskapets former, skala och struktur samt att beakta utformningen av områdets gräns mot Ösan och slätten öster om denna.

Naturmiljö

De stora värdena kring Mellomkvarnsbäcken och dess betydelse som spridningskorridor med koppling till Ösan kan sparas. Ett antal mindre naturvärden kommer att tas i anspråk vid exploatering enligt programförslaget. Förutsättningar finns dock att vissa av dessa kan sparas genom omsorgsfull planering i det fortsatta arbetet.

Förslag till åtgärder

Vid fortsatt planering bör vägpassagen över Mellomkvarnsbäcken utformas så att goda spridningsvägar kvarstår och så att bottenmiljön inte påverkas. Sumpskogen kring bäcken bör lämnas orörd även från mindre passager, gång- och cykelvägar etc. Övrig skyddsvärd natur såsom stenmurar, alléer, åkerholmar och särskilt lövbrynen och allén i nordväst bör i möjligaste utsträckning sparas och bli tillskott i de nya områdena.

Kulturmiljö

Planprogrammet medför helt förändrad markanvändning och mycket av områdets koppling till den äldre markanvändningen försvinner. En exploatering enligt programförslaget medger att huvuddelen av de kända och nyupptäckta fornlämningar som ligger på en höjdrygg i området bedöms kunna sparas. Utbredningen av fornlämningsområdet kring gravfältet samt de nyupptäckta stensättningarna ska dock fastställas av länsstyrelsen. Exploateringen medger också att fornlämningarna blir svårare att knyta till sitt sammanhang och åsen utgör också ett bra läge för att träffa på nya fornlämningar i form av t.ex. boplatser. Även övriga kända fornlämningar vid Kultomtten och i den norra delen bedöms kunna sparas. Andra värdefulla delar kopplade till den äldre markanvändningen som stenmurar etc riskerar dock att försvinna. Den äldre vägssträckningen (Horsåsvägen) bedöms kunna kvarstå.

Förslag till åtgärder

I det fortsatta arbetet bör fornlämningsområdet och stensättningarna fastställas. Förundersökningar och fortsatt utredning är sannolikt aktuellt för blästbrukslämningen samt höjdryggen med bra lägen för boplatser. Så mycket som möjligt av befintliga stenmurar och strukturer bör behållas. Befintlig vägssträckning bör integreras som en del av den nya strukturen. Fornlämningar kan med fördel integreras i bebyggelsen och förses med informationsskyltar.

Rekreation och friluftsliv

De grönstråk som berör planområdet föreslås bibehållas och utvecklas tillsammans med övrig markanvändning. Östra leden (RV 26) får tre planskilda passagemöjligheter som utgör viktiga delar i framtida gång- och cykelstråk som förbinder Horsås med de centrala delarna av staden. Visst intrång sker i strandskyddsområdet längs Mellomkvarnsbäcken men möjligheten att röra sig längs bäcken bibehålls i programförslaget. Programförslaget innebär goda förutsättningar för bra rekreativmiljöer för framtida boende.

Förslag till åtgärder

Dispens krävs för intrång i strandskyddsområdet kring Mellomkvarnsbäcken. Nya gång- och cykelstråk bör utformas med hänsyn till framkomlighet och säkerhet samt områdets natur- och kulturvärden. En förutsättning för utvecklingen av Horsåsområdet är att ridskolan omlokaliseras, vilket också diskuteras i kommunen.

Hälsa och säkerhet

Buller

Planerad bostadsbebyggelse ligger tillräckligt långt från Östra leden (Rv 26), övriga större vägar och järnvägen och bedöms därför inte utgöra någon risk ur bullersynpunkt. Den nya huvudgatan genom programområdet beräknas trafikeras av som mest ca 4 200 fordon/dygn förbi bostadsbebyggelsen. Genomförda bullerberäkningarna visar att för att klara de av Riksdagen antagna riktvärden för ekvivalentnivån utomhus (55 dBA) utan åtgärd måste fasaden ligga knappt 40 meter från vägmitt. Avståndet bör utgöra underlag vid detaljplanering av området och då kan även kompletterande bullerstudier bli aktuella. För att klara bullernivåerna kan även skyddsåtgärder genomföras. Ett sätt är t.ex. att placera parkeringar, garage, förråd etc närmast gatan.

Luft

Av riksdagen antagna miljö kvalitetsnormer (MKN) - föreskrifter om lägsta godtagbara miljö kvalitet inom ett geografiskt område - har studerats. Miljö kvalitetsnormer för kväveoxider och partiklar har trafiken som största föroreningskälla och är därför de som här är relevanta att stämma av mot i trafiksammanhang. En utvärdering av luftmätningar i Skövde under de senaste åren har gjorts (Utvärdering av luftkvalitetsmätningar i Skövde kommun 1999-2005). Utvärderingen visar att halterna är låga i förhållande till MKN.

För PM10 överskrids dock den övre utvärderingströskeln, varför fortsatta mätningar ska ske. Ytterligare exploatering medför ökad trafik. Horsås har dock ett mycket bra läge med närhet till större arbetsplatser i centrum och Volvo. Möjligheterna för cyklister är goda och området avses försörjas med kollektivtrafik. Det finns därför goda förutsättningar för att trafiktillskottet från Horsås ska kunna vara relativt lågt per person och hushåll. De 1200 lägenheter som föreslås bedöms inte heller vara av den storleksordningen att MKN riskerar att överskridas.

Farligt gods

Östra leden (Rv 26) samt västra stambanan är primärleder för farligt gods. Väg 200 är sekundärled för farligt gods. Programförslaget medger ingen bostadsbebyggelse som överskrider riktlinjerna om 100 resp. 80 meter. För de verksamheter (kontor, handel etc) som föreslås längs Östra leden gäller 50 meters skyddsavstånd från väggkant. 30-50 meter från väggkant medges verksamheter som inte innebär att människor vistas där någon längre tid. I den fortsatta planeringen bör bebyggelsen planeras utifrån gällande riktlinjer.

Övriga anläggningar och risker

Skyddsområdet kring Räddningsskolans övningsområde har avgränsats i samråd med Räddningsskolan och avståndet bedöms med hänsyn till en exploatering enligt programförslaget som tillfredsställande.

I anslutning till programområdet finns två gårdar med djurhållning, Troentorp med köttdjur om ca 100 djurenheter och Nolgården med mjölkkor med färre än 100 djurenheter. Norr om Gamla Törebodavägen finns även en mindre gård med ett par hästar. Boverkets skrift "Bättre plats för arbete" rekommenderar ett skyddsavstånd till nya bostäder på 500 m kring gårdar med djurhållning och ridanläggning. En förutsättning för programmet är att den ridanläggningsom finns på Kultomten omlokaliseras. Programområdet ligger närmare de båda gårdarna med djurhållning än 500 meter. Troentorp ligger söder om programområdet med avstånd om ca 300 meter till närmsta botäder och Nolgården ligger drygt 100 meter öster om föreslagna bostäder. (Efter samrådet har avståndet mellan planerade bostäder och Nolgården utökats till ca 400 m). Om avsteg från rekommenderat skyddsavstånd är lämpligt beror bl.a. på omfattning av djurhållning, förhärskande vindriktning, hantering av gödsel etc. och bör utredas vidare i det fortsatta arbetet.

Förslag till åtgärder

Markanvändningen planeras utifrån gällande och rekommenderade riktvärden avseende buller och farligt gods. Fördjupade bullerstudier föreslås i samband med fortsatt arbete för att klargöra behov av åtgärder. Området bör kollektivtrafikförsörjas från början, även om det byggs ut i etapper, så att de som flyttar in ser kollektivtrafik som ett naturligt val från första dagen.

För djurhållning bör lämpliga åtgärder med hänsyn till närheten till bostäder studeras i det fortsatta arbetet.

Naturresurser

Huvuddelen av programförslaget berör jordbruksmark som därmed kommer att försvinna. Närheten till staden har dock medfört en förändring till att ett mer extensivt nyttjande av jordbruksmarken redan syns. Ur ett regionalt perspektiv bedöms heller inte den areal som påverkas få någon större konsekvens. Några befintliga eller utpekade framtida täktområden berörs inte. Horsås förutsätts försörjas med dricksvatten från det kommunala nätet. Programförslaget medför större andel hårdgjorda ytor och därmed ökad belastning på recipienterna Mellomkvarnsbäcken och Ösan. Förutsättningarna för lokalt omhändertagande av dagvattenhantering är dock stora och i linje med kommunens dagvattenpolicy.

Förslag till åtgärder

Lokalt omhändertagande av dagvatten föreslås studeras vidare med t.ex. sedimenteringsanläggningar innan vattnet släpps ut i programområdets vattendrag och Ösan.

Samlad bedömning

Programförslaget medför en förändrad markanvändning. Det medför konsekvenser för främst bevarandebeståndet. Den bebyggelse som föreslås i 1-2½ våningar med en måttlig exploateringsgrad och med trädgårdsstaden som förebild skapas dock goda förutsättningar för att bibehålla landskapets skala, former och strukturer.

Horsås är idag ett jordbrukslandskap i stadens utkant. Närheten till staden sätter sin prägel på markanvändningen som går mot mer extensivt jordbruk, hästgårdar etc och denna utveckling förväntas fortgå i ett nollalternativ. Värdefulla naturmiljöer är främst knutna till Mellomkvarnsbäckens samt refuger i odlingslandskapet som stenmurar, lövbårder och alléer. De mest värdefulla området, Mellomkvarnsbäckens ravin med sumpskog, bedöms till stor del kunna bibehållas. I övrigt påverkas dock moränryggarna och ett flertal mindre biotoper, men dessa är av mindre värde. Mellomkvarnsbäckens utgör även ett viktigt stråk ur friluftslivssynpunkt.

Det äldre jordbrukslandskapet påverkas och landskapets historia och utveckling blir svårare att tolka. Ett flertal av befintliga fornlämningar bedöms dock kunna sparas och även befintlig vägsträckning kan kvarstå.

Horsås ligger relativt nära Skövde centrum och andra större arbetsplatser som Volvo. Möjligheterna till gång- och cykelförbindelser bedöms som goda p.g.a. närheten och befintliga planskildheter med väg 26. Området föreslås även försörjas med kollektivtrafik. Under förutsättning att gällande riktlinjer och rekommendationer avseende buller, farligt gods och skyddsavstånd kring Räddningsskolan hålls och närheten till gårdar med djurhållning kan lösas, bedöms planförslaget ge små konsekvenser för hälsa och säkerhet. Planförslaget bidrar inte till att några MKN överskrids. Planförslaget tar ca 130 ha jordbruksmark i anspråk. Delar av denna har redan idag övergått till mer extensivt brukande. Ur regionalt perspektiv bedöms också arealen som marginell. Under förutsättning att dagvatten omhändertas och renas bedöms planförslaget inte bidra till att påverka befintliga vattenresurser.

Avstämning mot nationella miljömål

Av riksdagens 16 utpekade nationella miljömål bedöms 9 vara relevanta att stämma av för programarbetet.

För målet "God bebyggd miljö" bedöms området ha förutsättningar att bli en bra boendemiljö där natur- och kulturmiljöerna kan integreras med bostäderna. Programområdet bör kunna utformas utan att några riktlinjer eller rekommenderade gränsvärden överskrids.

Viss negativ inverkan kan programförslaget ha på målet "Ett rikt växt- och djurliv" då ett antal mindre biotoper påverkas. De mest skyddsvärda områdena kring Mellomkvarnsbäckens sparas dock från exploatering. Störst negativ påverkan har programförslaget på miljömålet "Ett rikt odlingslandskap" då huvuddelen av förslaget berör produktiv jordbruksmark.

För övriga avstämda mål som "Begränsad klimatpåverkan", "Frisk luft", "Ingen övergödning", "Levande sjöar och vattendrag", "Grundvatten av god kvalitet" samt "Levande skogar" innebär programförslaget ingen eller marginell påverkan.

Beslutsprocess och tidplan

Planprogrammet

Planprocessen inleddes med ett informationsmöte den 21 januari 2008 i Kommunhuset. Mötet samlade ca 25 fastighetsägare, boende och verksamma inom och angränsande till planområdet. Därefter ställdes ett programförslag ut under perioden 25 februari - 4 april 2008 då myndigheter, organisationer, sakägare och allmänhet m.fl. gavs möjlighet att lämna synpunkter på programmet. Efter samrådet har en samrådsredogörelse sammanställs där alla inkomna synpunkter redovisas och bemöts. Programhandlingarna har därefter reviderades med anledning av inkomna synpunkter. Programhandlingarna föreläggas sedan kommunfullmäktige för godkännande som underlag för framtida detaljplanläggning.

Till planprogrammet hör ett kvalitets- och gestaltningsprogram för utformning av gator, parker, naturmark mm samt en miljökonsekvensbeskrivning (samrådshandling).

Fortsatt planering

Ett av kommunfullmäktige godkänt program utgör underlag för detaljplanläggning av de olika delområdena. Detaljplanerna reglerar med rättsverkan genomförandet av planerad bebyggelse.

Tidplan

Programmet beräknas godkännas av kommunfullmäktige i juni 2008. Den där på följande detaljplanläggningen för den första etappen beräknas pågå under ett knappt år och avsikten är att de första byggbara tomterna ska finnas färdiga till hösten 2009.

Utredningar

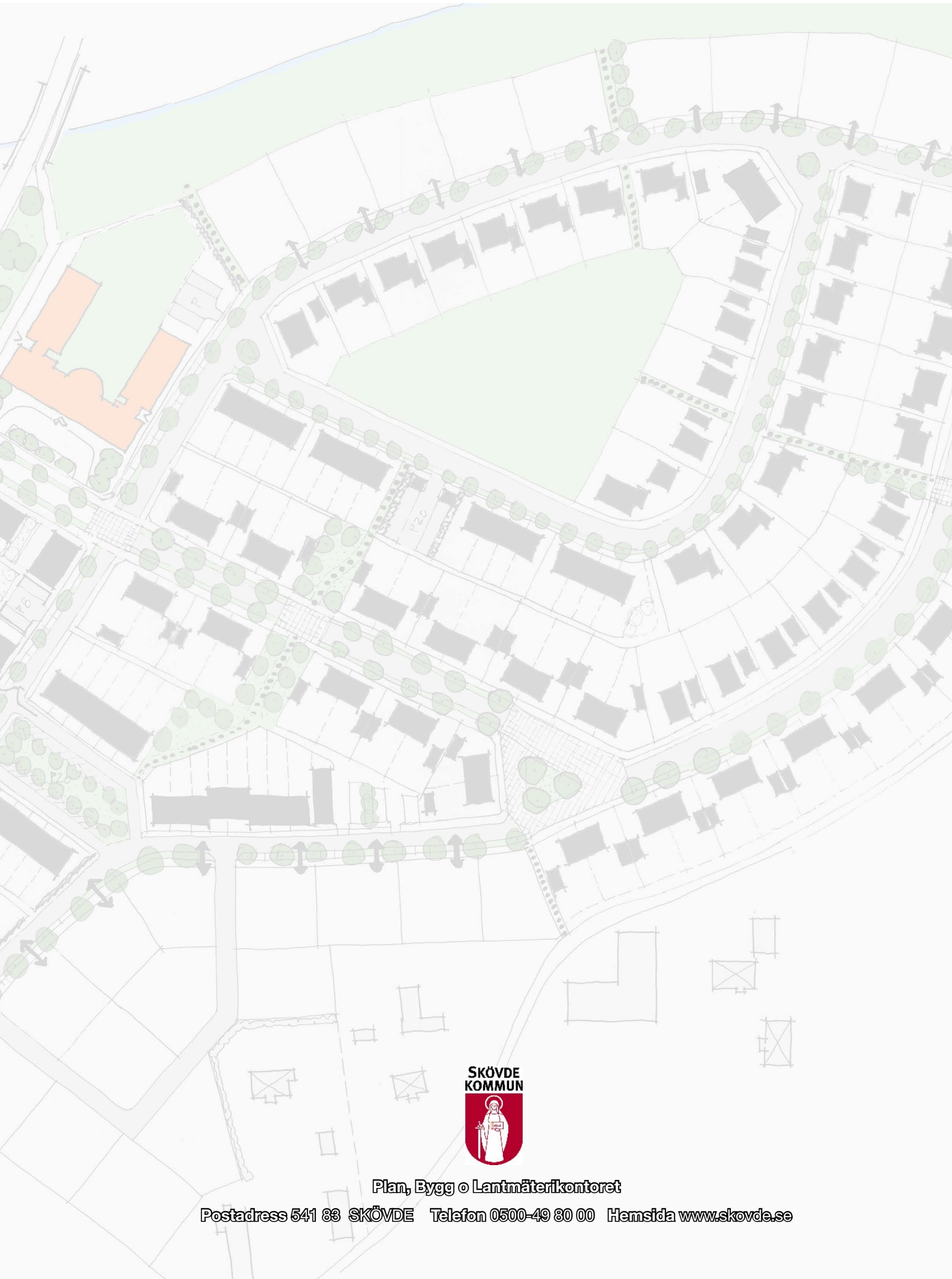
Innan och under programarbetets gång har ett flertal utredningar tagits fram. Dessa har utgjort underlag för programmet samt till den till programmet hörande miljökonsekvensbeskrivning som upprättats av Flygfältsbyrån. Dessa är:

- BGAB, Bygg- och Geokonsult AB. Översiktlig geoteknisk undersökning, Horsås Skövde kommun, 2007-12-20.
- Göteborgs universitet. Landskapsanalys över Horsåsområdet. Mattias Åkerberg, Institutionen för miljövetenskap och kulturvård, Göteborgs universitet
- Naturcentrum, Naturinventering av område vid Kultomtten, Rapport 2006-09-11
- Naturcentrum, Naturvårdsutlåtande, November-december 2007
- Ramböll Sverige AB. Vägnät i Horsås - trafik och gatustruktur, 2008-02-07
- Västergötlands museum, Kulturhistorisk förstudie 2007, Rapport 2007:25

Skövde kommun
Plan, Bygg o Lantmäterikontoret
2008-05-09

Claes Waxberg
Planchef

Ingemar Frid
Planarkitekt

Plan, Bygg o Lantmäterikontoret

Postadress 541 83 SKÖVDE Telefon 0500-49 80 00 Hemsida www.skovde.se